

ORTADOĞU
YILLIĞI
2012

ORTADOĞU
YILLIĞI
2012

AÇILIM KİTAP

Ortadoğu Yıllığı

Sahibi: Bilgi Kùltür Derneęi adına Kemal İnat

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü

Muhittin Ataman

Editörler

Kemal İnat, Muhittin Ataman

Yardımcı Editörler

Ali Balcı, Nebi Miş, İsmail Numan Telci

Kitap Tamtım Editörü

Murat Yeşiltaş

Yayın Kurulu

Tuncay Kardaş, Filiz Cicioğlu, Zafer Akbaş, Mehmet Öcal,
Yıldırım Turan, Rıdvan Kalaycı, Mustafa Yetim, Bilal Yıldırım,
Ensar Muslu, Ömer Behram Özdemir, Nuh Uçgan

Danışma Kurulu

Birol Akgün, Berdal Aral, Tayyar Arı, Atilla Arkan, Veysel Ayhan,
Jurgen Bellers, Bünyamin Bezci, Ömer Çaha, Cenap Çakmak,
İhsan Dağı, Burhanettin Duran, Raymond Hinnebusch, İrfan Haşlak,
Mesut Özcan, Ahmet Öztürk, Harun Öztürkler, Markus Porsche-Ludwig,
Ahmet Uysal, Yüksel Sezgin, Ramazan Kılınç, Ahmet T. Kuru

Adres: Sakarya Sanat Galerisi, Kent Park,

Maliye Caddesi No:2/1 (İtfaiye Karşısı) Adapazarı/Sakarya

Telefon: 0264 295 63 73

www.ortadoguyilligi.com

ortadoguyilligi@gmail.com

açılmkitap

Halıcılar Cad. Kocaoğlu Apt. No: 38/1 D:4

Fatih - İstanbul

Tel: 0212 520 98 90 Fax: 0212 527 06 77

açılmkitap: 59

uluslararası ilişkiler: 4

yayınevi sertifika no: 22787

ISSN: 2146-7595

ISBN: 978-9944-105-51-4

içdüzen - kapak: tekin öztürk

baskı: Şenyıldız Mat. Hed. Eşy. Tek. San. Tic. Ltd. Şti

Maltepe Gümüşsuyu Cad. Dalgıç İş Merkezi K:1 No:3

Topkapı-İstanbul Tel: 0212 483 47 91

Matbaa Sertifika No: 11964

*Ortadoğu Yıllığı aşığıdaki endeksler tarafından taranmaktadır:
Columbia International Affairs Online (CIAO), Proquest, EBSCO, ASOS Index.*

*“Yılda bir kez yayınlanan Ortadoğu Yıllığı hakemli bir dergidir.
Yazı ve makalelerin tüm sorumluluğu yazarlarına aittir.”*

açılmkitap bir pınar yayın grubu kuruluşudur.

Önsöz

2005'ten beri yayınlanmakta olan Ortadoğu Yıllığı bu sayısıyla birlikte sekizinci kez okuyucularıyla buluşmuş oldu. Son dönemde içeride demokrasisini sağlamlaştıran ve bunun getirmiş olduğu istikrar ortamı sayesinde belirgin bir şekilde ekonomik, siyasi ve askeri kapasitesini artıran Türkiye'nin Ortadoğu'daki bölgesel güç konumuna uygun politikalar izleyebilmesi için bu bölgenin daha iyi tanınması giderek daha önemli hale gelmektedir. Hem siyasi karar vericiler hem de araştırmacılar ve akademik dünya için Ortadoğu bölgesindeki ülkelerin siyasi, ekonomik ve toplumsal yapılarının detaylı bir şekilde bilinmesi ve bu yapılarla dair yaşanan süreçlerin sağlıklı bir şekilde analiz edilebilmesini kolaylaştırmayı amaçlayan Ortadoğu Yıllığı "doğru bilgi ve sağlıklı analiz" sloganıyla yola çıkmıştı. Bu yolda kararlı bir şekilde ilerlemenin ve bir kesinti olmadan sekizinci sayıya ulaşmanın mutluluğunu yaşıyoruz.

Ağırlıklı olarak Sakarya Üniversitesi akademik kadrosu tarafından hazırlanan Ortadoğu Yıllığı, Sakarya Üniversitesi'ndeki Ortadoğu odaklı faaliyetlerin ürünlerinden birini oluşturmaktadır. Ortadoğu Yıllığı ile Ortadoğu bölgesine odaklanmaya başlayan Sakarya Üniversitesi, "Ortadoğu Çalışmaları" isimli iki yüksek lisans ve bir doktora programı açarak bu alandaki faaliyetlerini genişletmiştir. Bu programlardan örgün öğretim olan yüksek lisans ve doktora programları Türkçe, Arapça, İngilizce ve Almanca dillerinde dersleri içerirken diğer program ise özellikle Ortadoğu bölgesinden uluslararası öğrencilere de hitap edecek şekilde İngilizce ve uzaktan eğitim şeklinde dizayn edilmiştir. 9-11 Ekim 2012 tarihlerinde Sakarya Üniversitesi'nin ev sahipliğinde gerçekleştirilen "Ortadoğu'da Siyaset ve Toplum Kongresi" de aynı odaklanmanın başka bir ayağı olarak görülebilir. Ortadoğu konusunda çalışan Türkiye ve yurt dışından 150'yi aşkın akademisyen, siyasetçi ve sivil toplum kuruluşu temsilcisini Sakarya Üniversitesi Kültür ve Kongre Merkezi'nde Sapanca Gölü manzarası eşliğinde buluşturan Kongre'de sunulan Türkçe, Arapça ve İngilizce bildiriler Ortadoğu siyaseti, ekonomisi ve toplumsal ya-

pısına ışık tutacak bilgi ve analizler içermiştir. Yine Sakarya Üniversitesi'nde kurulan Ortadoğu Araştırmaları Merkezi'nin yapacağı faaliyetler ile Ortadoğu konusunda eksikliği hissedilen akademik çalışmalara katkıda bulunması amaçlanmaktadır.

Ortadoğu Yıllığı 2012'nin birinci bölümünde Türkiye'nin Ortadoğu Politikası ele alınırken ikinci bölümde "Çekirdek Ortadoğu" olarak tanımlanan bölgede bulunan 15 ülkede 2012 yılında siyasi ekonomik ve toplumsal alanda yaşanan gelişmeler bir yıllık formatında incelenmiştir. Üçüncü bölümde ise bağımsız makaleler yer almaktadır. Önceki yıllıkların önsözünde belirtildiği gibi, söz konusu olan bir yıllık olduğu için, atıflar ve kaynakça konularında farklı bir yöntem izlenmiştir. Okuyucuyu sıkmamak amacıyla, yararlanılan gazetelerin ve haber ajanslarının bir kısmı internetten alınmasına rağmen, internet adresleri verilmemiş, sadece haberin ismi, hangi gazete ya da haber ajansından alındığı ve haberin yayınlandığı tarih bilgileri yazılmıştır. Söz konusu haberlerin asıllarına ulaşmak isteyen okuyucuların, ilgili gazete ya da haber ajanslarının internet sitelerinden, haber başlığı ve tarihini yazmak suretiyle arama yapmaları yeterli olacaktır.

Ortadoğu Yıllığı'nın bu aşamaya gelmesine katkıda bulunan tüm yazarlarımıza, son halini almasında desteklerini esirgemeyen Bilal Yıldırım, Ömer Behram Özdemir, Recep Tayyip Gürler ve İsmail Akdoğan ile yayın sürecinin hızlı sonuçlandırılması konusunda desteğini esirgemeyen Açılım Kitap'a teşekkür ediyoruz.

Kemal İnat

İçindekiler

Türkiye'nin Ortadoğu Politikası 2012 / Kemal İnat.....	9
Ortadoğu Ülkelerinin 2012 Yılı Gelişmeleri	31
Irak 2012 / Rıdvan Kalaycı	33
İran 2012 / Murat Yeşiltaş	63
Filistin 2012 / M. Cüneyt Özşahin	97
Lübnan 2012 / Cenap Çakmak	117
İsrail 2012 / Yıldırım Turan.....	137
Suudi Arabistan 2012 / Muhittin Ataman - İsmail Akdoğan.....	157
Mısır 2012 / İsmail Numan Telci	183
Suriye 2012 / Nebi Miş.....	217
Ürdün 2012 / Zafer Akbaş.....	255
Birleşik Arap Emirlikleri 2012 / Mustafa Caner	277
Yemen 2012 / Ensar Muslu.....	297
Kuveyt 2012 / Fahriye Keskin	325
Umman 2012 / Selim Dursun - Sefa Mutlu Koca	349
Katar 2012 / Mustafa Yetim.....	369
Bahreyn 2012 / Ahmet Öztürk	387
Ortadoğu Üzerine Makaleler	411
Türkiye'nin İsrail ile İlişkilerinin Değişen dinamikleri: Bir 'Güvenlikleştirme' Analizi/ Ali Balcı - Tuncay Kardaş	413
Ortadoğu'da Dinsel ve Mezhepsel Çatışmalarda Ulemanın Rolü Üzerine Eleştirel Bir Yaklaşım / Muammer İskenderoğlu.....	435
Franda'da İslamofobik Söylemin Ana Akımlaşması ve Arap Baharı'nın Ekisi / Ömer Behram Öztemiz.....	445
Arap Baharı'nın İran-Suudi Arabistan İlişkileri Üzerindeki Etkisi / İsmail Akdoğan	463
Kitap Tanıtımı / Book Review	483